

Undringssamtale med barn/ungdom

For deg som har din arbeidshverdag i direkte kontakt med barn og unge, er det en viktig del av arbeidet ditt å være oppmerksom på barnas trivsel og utvikling. Dersom du blir urolig for livssituasjon, familieliv, helse, trivsel på skolen og lignende som kan ha innvirkning på barnet, må du undersøke med barnet/ungdommen om din undring er grunnlag for en bekymring du bør gå videre med til nivå 1. Dersom bekymringen er knyttet til vold og overgrep bør du også konkretisere din bekymring gjennom en samtale med barnet/ungdommen og utforske nok til å vurdere om saken skal meldes til barnevernet og eller politiet, du skal verken utrede eller etterforske.

Av og til sier barn noe vi må ta tak i der og da, av og til har vi bedre tid til å forberede oss. I de fleste tilfeller der en blir oppmerksom på noe som vekker undring/bekymring rundt et barn, er det ikke barnet som har kommet til oss og fortalt, men en sammenheng av ulike observasjoner vi har gjort over tid. Det kan være endringer i barnets adferd, tegninger, seksualisert adferd eller kunnskaper som ikke er aldersadekvate osv. Vi kan alltid velge å gå videre på noe som oppstår plutselig og snakke mer med barnet når vi har bedre tid og bedre betingelser. Da kan vi rekke å snakke med kolleger, tenke litt over hva vi vil finne ut og forberede oss på hvordan vi kan gjennomføre en samtale.

Her er forslag til noen måter å forberede seg på:

Målsetting for samtalen:

- *Hva er det jeg er bekymret for og hvorfor?*

Hva er det som har ført til min bekymring for dette barnet, sett av tid til å skrive det ned. Hør med andre kollegaer om det er noe som bekymrer dem i deres kontakt med barnet og familien. Legg så mange brikker som mulig i «bekymringspuslespillet»

- *Hva er hensikt med samtalen?*

Hva er det jeg trenger å vite mere om og utforske i samtale med barnet. Spesifiser tema som du ikke vet nok om hva er, og som er viktig for å kunne gjøre en vurdering på din bekymring.

- *Hvordan skal jeg innlede, hva er det jeg vil vite mere om og hvordan kan jeg spørre?*

Hvordan kan jeg på en god måte introdusere det jeg vil snakke med barnet om. En forståelig og hensiktsmessig måte for barnet kan være å vise til det barnet har sagt, det du har observert, sett og hørt.

- *Er det noen risiko her? (trusler, konsekvenser)*

Vurder så godt du kan om bekymringen er så alvorlig at du i forkant av samtalen med barnet skal kontakte barneverntjenesten for å søke råd, og om de skal være i beredskap.

Følelsesmessig forberedelse:

- *Hvordan er barnet jeg skal snakke med, er det et stille barn eller et urolig barn?*

Erfaring viser at vi ofte tillegger barnets uttrykk/egenskaper at vi ikke lykkes i samtalen. "Han er jo så stille så derfor ble det ikke som jeg hadde tenkt", eller "hun er så urolig klarer ikke å sitte stille så en samtale med henne er jo nesten umulig."

Når vi forbereder oss mentalt er det viktig å rette fokus mot oss selv – hvordan er jeg i møte med et stille barn – hvordan blir min kommunikasjon med et barn som er urolig osv. Først da er vi i

stand til å forberede oss på det vi skal, og ta ansvar for at det er jeg som må legge til rette for at akkurat dette barnet skal få den beste muligheten til å fortelle.

- *Hvordan kan jeg komme til å reagere?*

Tenk igjennom hvordan er det for deg å snakke om og utforske innenfor tema om vold og overgrep. Om du reagerer følelsesmessig i samtalen er det fint om du setter ord på det overfor barnet, samtidig er det viktig å vise at du tåler å ta imot det barnet har å si, slik at dine reaksjoner ikke fører til at barnet tar ansvar og beskytter deg i samtalen.

Det kan være fint å øve seg i forkant sammen med en kollega, vær her så konkret som mulig i dine formuleringer slik at du får kjenne på hva det gjør med deg. Be din kollega gi tilbakemelding på hvordan din kommunikasjon er, blir du utydelig eller stiller du lukkede og ledende spørsmål.

Praktisk:

- *I hovedsak bør det være den som bærer bekymringen og som har best relasjon og kontakt med barnet som gjennomfører samtalen.*

I noen tilfeller kan en sammen med leder eller kollega vurdere om det er andre som skal gjennomføre samtalen, i slike tilfeller må forberedelsen til samtalen være sammen med den som kjenner bekymringen og barnet best.

- *Hvor og når skal samtalen gjennomføres?*

Det er viktig å sitte så uforstyrret som mulig når en skal gjennomføre samtalen. Om det er mulig er det fint om rommet ligger litt skjermet og at det ikke har for mange elementer som kan «stjele» barnets oppmerksomhet. Når samtalen dreier seg om bekymring om vold og overgrep er det viktig at det er tid til å gjøre en risikovurdering sammen med leder i etterkant av samtalen og ha tid til å kontakte de instanser som kan ivareta barnets sikkerhet.

- *Trenger jeg å ta med meg noen hjelpemidler inn til samtalen?*

Det kan være lurt å planlegge hva som kan være nyttig å ha med seg utfra de behov barnet kan ha. Vil det være nyttig å ha med tegnesaker, først og fremst som et hjelpemiddel i samtalen? Tegnesaker, en bamse eller et teppe kan også være godt for å trygge barnet. Ha det tilgjengelig og introduser det slik at barnet vet at det er greit å spørre om å få ta det fram. Det kan være et fellesprosjekt å ta med noe å drikke inn i rommet, slik gjør en noe sammen som kan lette oppstarten av samtalen.

- *Skal det være andre til stede under samtalen?*

Vurder om det vil være tryggende for barnet om du tar med en kollega, om dere er flere enn en må det avtales i forkant hvem som leder samtalen og hvilken rolle den andre skal ha.

- *Dokumentasjon*

Det er viktig å sette av tid så fort som mulig etter samtalen for å dokumentere det som er kommet fram og på hvilken måte. Beskriv det du har sagt og hvordan og hva barnet så forteller. Dette gjøres ved å planlegge samtalen på et tidspunkt som gir rom for etterarbeid.

Du kan bruke verktøyet [Samtalekart barn](#) og/eller tiltakskortet [«Våge å se, våge å spørre, tørre å handle»](#) som en hjelp og støtte i samtalen.